

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:
25/145143 - 6

Sted, dato:
Oslo, 19.08.2025

Høringsvar - endringer i politiregisterforskriften - politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger

Det vises til høring fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) vedrørende endringer i politiregisterforskriften for 1) politiattest for mentorer og 2) behandlingsansvaret for PST-opplysninger.

Det foreslås en permanent hjemmel for å kreve fremlagt uttømmende politiattest fra kommunalt ansatte mentorer som arbeider med å forebygge radikalisering og ekstremisme hos enkeltpersoner. Det foreslås også at plasseringen av behandlingsansvaret for PST-opplysninger i lokale enheter, flyttes fra politimesterne og Sysselmasteren på Svalbard til Sjef PST. Forslagene er uten indre sammenheng.

Fristen for å sende inn høringsvar er utsatt til 20. august 2025 i epost fra JD den 24. juni 2025.

Politidirektoratet (POD) har oversendt høringen i brev av 17. juni 2025 til politidistriktene og Kripos. Kripos, Økokrim og PST har videre fått tilsendt høringen direkte fra JD. POD har mottatt svar fra politidistriktene; Innlandet, Møre og Romsdal, Agder, Oslo, Sør-Vest samt Kripos.

Fra underliggende enheter fremkommer det følgende i innspillene til høringen:

Innlandet politidistrikt

Innlandet politidistrikt er enig i forslaget om en permanent hjemmel for å kreve fremlagt uttømmende og utvidet politiattest fra kommunalt ansatte mentorer.

Videre viser politidistriktet til at dagens ordning ikke gjør det mulig for politimesteren å ivareta ansvaret som behandlingsansvarlig, og støtter forslaget om at behandlingsansvaret flyttes til Sjef PST.

Møre og Romsdal politidistrikt

Distriktet støtter forslaget om uttømmende og utvidet politiattest for mentorer i forbindelse med forebyggende arbeid, og viser til at dette fremstår som en styrking av dagens ordning.

Videre er distriktet enige i forslaget om å oppheve dagens § 20-4 annet ledd og heller la det være opp til Sjef PST å eventuelt delegere det daglige behandlingsansvaret. Personvern hensyn og øvrige plikter som følger av behandlingsansvaret vil etter distriktets syn best ivaretas dersom det er samsvar mellom de som formelt sett har ansvaret, og de som i praksis forvalter både opplysningene og regelverket i det daglige. En rolle- og ansvarsdeling som bedre samsvarer med realitetene, vil videre gi behandlingsansvarlig større muligheter til å faktiske utøve de pliktene som følger av behandlingsansvaret.

Agder og Oslo politidistrikter

Endringene støttes.

Sør-Vest politidistrikt

Politidistriktet er positive til endringen i adgang for å innhente politiattest, og viser til at radikaliseringskoordinator for Sør-Vest politidistrikt også støtter forslaget. Det bemerkes at andre lovhjemler for politiattest som gjelder arbeid med barn er mer begrenset enn en uttømmende og utvidet politiattest. Samtidig som en ser at andre behov gjør seg gjeldende her, herunder faren for rekruttering av unge personer til ekstremisme eller organisert kriminalitet. Det er viktig for distriktet å presisere standpunktet om at det er opp til den enkelte arbeidsgiver å vurdere konsekvensene av eventuelle anmerkninger på attesten.

Det vises til Sør-Vest politidistrikts høringsinnspill punkt 3 der det gjennomgås bakgrunnen for deres standpunkt om at dagens regulering bør bestå. Oppsummeringsvis viser distriktet til at det er viktig at lokal politimester har en forskriftsdefinert rolle i å sørge for at behandling av personopplysninger ved de lokale PST-enhetene skjer i samsvar med gjeldende regelverk. Det henger naturlig sammen med politimesterens plikter angitt i PST-instruksen § 3, og den organisering instruksen for øvrig legger opp til.

Kripos

Politidirektoratet viser til Kripos sitt høringsinnspill i sin helhet. Innspillet støttes av direktoratet. Fra innspillet hitsettes:

"Kripos støtter forslaget om ny § 34-15 i politiregisterforskriften om at kommuner som har et mentortilbud som del av sitt forebyggende arbeid mot radikalisering, voldelig ekstremisme og annen kriminalitet, skal kreve fremlagt uttømmende og utvidet politiattest fra mentorene. Vi har ingen øvrige merknader til dette forslaget.

Når det gjelder forslaget om å endre politiregisterforskriften § 20-4 er vi usikre.

I prinsippet støtter Kripos forslaget i den forstand at det virker fornuftig at sjef PST har behandlingsansvaret for den behandling av personopplysninger som skjer i PSTs egne registre og systemer. Grunnen til at vi ikke uforbeholdent støtter forslaget, er at vi stiller oss spørrende til om den foreslåtte nye § 20-4 er formålstjenlig utformet og tilstrekkelig klar. Vi har videre noen bemerkninger til premissene for forslaget slik de beskrives i høringsnotatet.

Forslaget til ny § 20-4 første setning lyder; «Sjef PST er behandlingsansvarlig for behandling av opplysninger i Den sentrale enhet og i PST-enhetene i distriktene.» Etter ordlyden vil ansvaret da gjelde all behandling av personopplysninger i PST, også den som skjer i de lokale enheter utenom PSTs egne registre og systemer. Vi er usikre på om dette er tilsiktet fra departementets side. I høringsnotatet side 4 siste avsnitt sies det tvert om at; «Ansvaret for behandlingen av

opplysninger som skjer lokalt i distriktene og på Svalbard av PST-enhetene, men utenfor PSTs egne registre og systemer, berøres ikke av forslaget her.»

Vi kan ikke se at dette premisset er riktig. Dagens ordning, jf. forskriftens § 20-4 annet ledd, er at politimesteren har behandlingsansvaret for all behandling av personopplysninger som skjer i vedkommendes PST-enhet. Slik den foreslåtte endring lyder oppfatter vi at alt behandlingsansvar flyttes fra politimester til sjef PST.

Det kan finnes argumenter for en slik løsning, særlig det forhold at behandlingssvar prinsipielt og praktisk med fordel bør knyttes nærmere til formålet med behandlingen og fortrinnsvis defineres register- og teknologinøytralt.

Her fremstår imidlertid en slik løsning som utfordrende. For det første fordi det synes uklart om dette er den løsning departementet faktisk ønsker. Dernest - dersom dette er en villet løsning fra departementet - kan det anføres at de utfordringer som høringsnotatet fremhever omkring politimestrenes faktisk evne til å sikre at PSTs behandling av opplysninger i PSTs registre og systemer skjer i samsvar med regelverket, med minst samme styrke vil gjelde sjef PSTs mulighet for i praksis å sikre all behandling som skjer i de lokale enheter.

Etter vår oppfatning vil endringsforslaget ikke bare berøre ansvaret for PSTs behandling av personopplysninger som skjer lokalt utenfor PSTs egne registre og systemer, men vil også bryte med etablerte ansvarsforhold. Instruks for Politiets sikkerhetstjeneste § 3 tredje ledd fastsetter at; «Den lokale politimesteren, med unntak av politimesteren i Oslo og sysselmasteren på Svalbard, er ansvarlig for tjenestens virksomhet i sitt distrikt, under overordnet ledelse av sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste.»

I høringsnotatets punkt 3.1 om gjeldende rett og bakgrunnen for forslaget fremgår det at; «Organiseringen av PSTs lokale enheter og ansvarsforhold gjør at det i praksis er vanskelig for politimesterne og sysselmasteren å ivareta de pliktene som følger med å ha det daglige behandlingsansvaret.», uten at det i høringsnotatet redegjøres nærmere for hva som er de organisatoriske utfordringer i så henseende. Videre sies det at; «PST-enhetene i øvrige politidistrikter er organisatorisk og administrativt underlagt den enkelte politimester, mens DSE har det faglige ansvaret for de lokale enhetenes virksomhet.» (våre understrekinger). Deretter uttales det at; «Organiseringen innebærer at den enkelte medarbeider ved PSTs lokale enheter er ansatt i distriktet, men er under faglig ledelse av Sjef PST.»

Det er vår oppfatning at disse uttalelsene samlet sett gir en gal beskrivelse av ansvarsfordelingen mellom sjef PST og politimestrene (som sjefer for de lokale enheter). Det er i henhold til både politilov og instruks for politiets sikkerhetstjeneste politimesteren som leder og er ansvarlig for den lokale PST-enhet. Dette gjelder også det faglige. Dette fratar ikke sjef PST fagmyndighet og -ansvar, men slik myndighet og ansvar skal prinsipielt sett utøves gjennom politimester, ref. at politimesteren har ansvar for enheten «...under overordnet ledelse av sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste.»

Ansvarsforholdet mellom sjef PST og politimestrene kan fremstå noe uklart og være ulikt oppfattet, jf. eksempelvis den pågående diskusjonen om såkalt dobbelt-autorisasjon av ledere for lokale PST-enheter. Det kan også være at ansvarsforholdet bør revideres. Som kjent bygger dagens ansvarsforhold i det vesentlige på organiseringen av politiet slik denne var forut for opprettelsen av Politidirektoratet, da PST var et særorgan i ett politi direkte under departementets ledelse.

Kripos støtter ikke forslaget i sin nåværende form. Vi mener spørsmålet bør vurderes utredes nærmere. Noe som gjerne kan skje i anledning den bebudede revisjon av politiregisterregelverket."

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det kommer stadig flere lovendringer som gir nye hjemler for krav om politiattest, eller som utvider personkretsen i eksisterende hjemler. I sum kan dette medføre en større belastning for enheten. En saksbehandler ved vandelsenheten behandler i gjennomsnitt

cirka 20 000 politiattester per år, og andelen attester som legges til hvert år overstiger dette.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget om å endre politiregisterforskriften § 20-4 mener vi må vurderes nærmere, i likhet med forslaget i sin helhet.

Konklusjon

Politidirektoratet støtter forslaget til ny § 34-15 i politiregisterforskriften om at kommuner som har et mentortilbud som del av sitt forebyggende arbeid mot radikaliserings, voldelig ekstremisme og annen kriminalitet, skal kreve fremlagt uttømmende og utvidet politiattest fra mentorene.

Videre tiltrer direktoratet Kripos sin uttalelse som samlet sett indikerer at ansvarsforholdet mellom sjef PST og politimestrene kan fremstå noe uklart og i tillegg være ulikt oppfattet. Vi kan på denne bakgrunn vanskelig slutte oss til ordlyden i den foreslåtte nye § 20-4, og mener grensegangen mellom politimesterens versus PST-sjefens behandlingsansvar bør tydeliggjøres og eventuelt vurderes nærmere.

Med hilsen

Bjørn Eirik Vandvik
Avdelingsdirektør

Heidi Venner
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høring - endringer i politiregisterforskriften - Oslo politidistrikt
Høringsinnspill - endringer i politiregisterforskriften - Politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger - Agder politidistrikt
Høringsinnspill - endringer i politiregisterforskriften - Politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger - Møre og Romsdal politidistrikt
Høringsinnspill - endringer i politiregisterforskriften - politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger - Innlandet politidistrikt
Høringsinnspill - Politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger - Kripos
Høringsinnspill - Endringer i politiregisterforskriften - politiattest for mentorer og behandlingsansvaret for PST-opplysninger - Sør-Vest politidistrikt

From: Morten Rustad

Sent: mandag 30. juni 2025 08:59:17

To: Heidi Keseler Venner

Subject: Høring - endringer i politiregisterforskriften - PODs sak 25-145143

Hei,

Vi har tatt en runde internt og finner ikke grunn til å inngi hørings svar. Forslagene framstår som velbegrunnede og ukontroversielle.

Vh

Morten Rustad
politadvokat 2

Oslo politidistrikt
SVS – Juridisk seksjon

Telefon: (+47) 22 66 96 93

Mobil: (+47) 908 31 846

E-post: Morten.Rustad@politiet.no

www.politi.no

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
25/145143-2

Vår referanse:
25/149861 - 2

Sted, dato:
Kristiansand, 07.07.2025

Tilbakemelding - Høring - endringer i politiregisterforskriften - politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger

Vi viser til mottatt henvendelse vedrørende høring, 170625, med frist 010825. Endringene støttes. Vi har ingen ytterligere kommentarer til endringene. Saken er vurdert av undertegnede og fremlagt for leder Stab for virksomhetsstyring (SVS), Annlaug Øygarden Brekke.

Med hilsen

Merete Moseid Fauchald
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Unntatt offentlighet
Offl. § 14 1. ledd

Deres referanse:

Vår referanse:
25/150346 - 2

Sted, dato:
Ålesund, 04.07.2025

Hørings svar - Endringer i politiregisterforskriften - Møre og Romsdal politidistrikt

Det vises til mottatt høringsnotat av 13.06.25 gjeldende endringer i politiregisterforskriften.

Forslaget gjelder to endringer i politiregisterlovgivningen. Når det gjelder forslaget ny § 34-15 gjeldende krav om uttømmende og utvidet politiattest for mentorer i forbindelse med forebyggende arbeid, så fremstår det som en styrking av dagens ordning. Møre og Romsdal politidistrikt støtter forslaget og har ingen ytterligere innspill.

Når det gjelder forslaget om å oppheve dagens § 20-4 annet ledd og heller la det være opp til Sjef PST å eventuelt delegere det daglige behandlingsansvaret, så fremstår det som et fornuftig forslag. Personvern hensyn og øvrige plikter som følger av behandlingsansvaret vil etter vårt syn best ivaretas dersom det er samsvar mellom de som formelt sett har ansvaret og de som i praksis forvalter både opplysningene og regelverket i det daglige. En rolle- og ansvarsdeling som bedre samsvarer med realitetene, vil videre gi behandlingsansvarlig større muligheter til å faktisk utøve de pliktene som følger av behandlingsansvaret.

Møre og Romsdal politidistrikt støtter forslaget slik det er fremlagt i høringsnotatet.

Med hilsen

Mari Fylling Christiansen

Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi:

Ingar Bøen

Ingmar Farstad

Kenneth Sætre

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
25/145143 - 2

Vår referanse:
25/149941 - 3

Sted, dato:
Hamar, 25.06.2025

Svar på høring - endringer i politiregisterforskriften - politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger

Vi viser til Politidirektoratets brev 17. juni 2025 med oversendelse av høring med forklag til enkelte endringer i politiregisterforskriften.

Innlandet politidistrikt er enig i at dagens ordning ikke gjør det mulig for politimesteren å ivareta ansvaret som behandlingsansvarlig. Vi støtter forslaget om at behandlingsansvaret flyttes til Sjef PST.

Innlandet politidistrikt støtter også forslaget om en permanent hjemmel for å kreve fremlagt uttømmende og utvidet politiattest fra kommunalt ansatte mentorer.

Med hilsen

Mona Skaaden-Bjerke

*Seniorrådgiver – juridiske rådgiver
Stab for virksomhetsstyring*

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi:

Jørn Presterudstuen
Siri Stai Vesterås

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
25/145143

Vår referanse:
25/145010 - 3

Sted, dato:
Oslo, 01.08.2025

Hørings svar - Politiattest for mentorer - behandlingsansvaret for PST-opplysninger

Det vises til skriv fra Justis- og beredskapsdepartementet av 13. juni 2025 om høring av endringer i politiregisterforskriften, samt skriv fra Politidirektoratet av 30. juni 2025.

Kripos støtter forslaget om ny § 34-15 i politiregisterforskriften om at kommuner som har et mentortilbud som del av sitt forebyggende arbeid mot radikalisering, voldelig ekstremisme og annen kriminalitet, skal kreve fremlagt uttømmende og utvidet politiattest fra mentorene. Vi har ingen øvrige merknader til dette forslaget.

Når det gjelder forslaget om å endre politiregisterforskriften § 20-4 er vi usikre.

I prinsippet støtter Kripos forslaget i den forstand at det virker fornuftig at sjef PST har behandlingsansvaret for den behandling av personopplysninger som skjer i PSTs egne registre og systemer. Grunnen til at vi ikke uforbeholdent støtter forslaget, er at vi stiller oss spørrende til om den foreslåtte nye § 20-4 er formålstjenlig utformet og tilstrekkelig klar. Vi har videre noen bemerkninger til premisene for forslaget slik de beskrives i høringsnotatet.

Forslaget til ny § 20-4 første setning lyder; «*Sjef PST er behandlingsansvarlig for behandling av opplysninger i Den sentrale enhet og i PST-enhetene i distriktene.*» Etter ordlyden vil ansvaret da gjelde all behandling av personopplysninger i PST, også den som skjer i de lokale enheter utenom PSTs egne registre og systemer. Vi er usikre på om dette er tilsiktet fra departementets side. I høringsnotatet side 4 siste avsnitt sies det tvert om at; «*Ansvaret for behandlingen av opplysninger som skjer lokalt i distriktene og på Svalbard av PST-enhetene, men utenfor PSTs egne registre og systemer, berøres ikke av forslaget her.*»

Vi kan ikke se at dette premisset er riktig. Dagens ordning, jf. forskriftens § 20-4 annet ledd, er at politimesteren har behandlingsansvaret for all behandling av personopplysninger som skjer i vedkommendes PST-enhet. Slik den foreslåtte endring lyder oppfatter vi at alt behandlingsansvar flyttes fra politimester til sjef PST.

Det kan finnes argumenter for en slik løsning, særlig det forhold at behandlingssvar prinsipielt og praktisk med fordel bør knyttes nærmere til formålet med behandlingen og fortrinnsvis defineres register- og teknologinøytralt.

Her fremstår imidlertid en slik løsning som utfordrende. For det første fordi det synes uklart om dette er den løsning departementet faktisk ønsker. Dernest - dersom dette er en villet løsning fra departementet - kan det anføres at de utfordringer som høringsnotatet fremhever omkring politimestrenes faktisk evne til å sikre at PSTs behandling av opplysninger i PSTs registre og systemer skjer i samsvar med regelverket, med minst samme styrke vil gjelde sjef PSTs mulighet for i praksis å sikre all behandling som skjer i de lokale enheter.

Etter vår oppfatning vil endringsforslaget ikke bare berøre ansvaret for PSTs behandling av personopplysninger som skjer lokalt utenfor PSTs egne registre og systemer, men vil også bryte med etablerte ansvarsforhold. Instruks for Politiets sikkerhetstjeneste § 3 tredje ledd fastsetter at; «*Den lokale politimesteren, med unntak av politimesteren i Oslo og sysselmesteren på Svalbard, er ansvarlig for tjenestens virksomhet i sitt distrikt, under overordnet ledelse av sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste.*».

I høringsnotatets punkt 3.1 om gjeldende rett og bakgrunnen for forslaget fremgår det at; «*Organiseringen av PSTs lokale enheter og ansvarsforhold gjør at det i praksis er vanskelig for politimesterne og sysselmesteren å ivareta de pliktene som følger med å ha det daglige behandlingsansvaret.*», uten at det i høringsnotatet redegjøres nærmere for hva som er de organisatoriske utfordringer i så henseende. Videre sies det at; «*PST-enhetene i øvrige politidistrikter er organisatorisk og administrativt underlagt den enkelte politimester, mens DSE har det faglige ansvaret for de lokale enhetenes virksomhet.*» (våre understrekinger). Deretter uttales det at; «*Organiseringen innebærer at den enkelte medarbeider ved PSTs lokale enheter er ansatt i distriktet, men er under faglig ledelse av Sjef PST.*».

Det er vår oppfatning at disse uttalelsene samlet sett gir en gal beskrivelse av ansvarsfordelingen mellom sjef PST og politimestrene (som sjefer for de lokale enheter). Det er i henhold til både politilov og instruksen for politiets sikkerhetstjeneste politimesteren som leder og er ansvarlig for den lokale PST-enhet. Dette gjelder også det faglige. Dette fratar ikke sjef PST fagmyndighet og -ansvar, men slik myndighet og ansvar skal prinsipielt sett utøves gjennom politimester, ref. at politimesteren har ansvar for enheten «*...under overordnet ledelse av sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste.*».

Ansvarsforholdet mellom sjef PST og politimestrene kan fremstå noe uklart og være ulikt oppfattet, jf. eksempelvis den pågående diskusjonen om såkalt dobbelt-autorisasjon av ledere for lokale PST-enheter. Det kan også være at ansvarsforholdet bør revideres. Som kjent bygger dagens ansvarsforhold i det vesentlige på organiseringen av politiet slik denne var forut for opprettelsen av Politidirektoratet, da PST var et særorgan i ett politi direkte under departementets ledelse.

Kripos støtter ikke forslaget i sin nåværende form. Vi mener spørsmålet bør vurderes utredes nærmere. Noe som gjerne kan skje i anledning den bebudede revisjon av politiregisterregelverket.

Med hilsen

Ketil Haukaas

assisterende sjef Kripos

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:
25/150287 - 3

Sted, dato:
Stavanger, 31.07.2025

Høringsvar - Endringer i politiregisterforskriften - politiattest for mentorer og behandlingsansvaret for PST-opplysninger

1. Innledning

Sør-Vest politidistrikt viser til brev fra Politidirektoratet av 17. juni 2025 angående høring om endringer i politiregisterforskriften. Svarfrist til Politidirektoratet er satt til 1. august 2025.

Vi har gjennomgått høringsnotatet og involvert aktuelle fagpersoner for innspill. Våre høringsinnspill følger under.

2. Hjemmel for å kreve fremlagt politiattest for mentorer

Vi stiller oss positive til endringen i adgang for å innhente politiattest. Radikaliseringsskordinator for Sør-Vest politidistrikt støtter også forslaget.

Vi bemerker at andre lovhjemler for politiattest som gjelder arbeid med barn er mer begrenset enn en uttømmende og utvidet politiattest. Samtidig ser vi at andre behov gjør seg gjeldende her, herunder faren for rekruttering av unge personer til ekstremisme eller organisert kriminalitet.

Det er viktig for oss å presisere standpunktet om at det er opp til den enkelte arbeidsgiver å vurdere konsekvensene av eventuelle anmerkninger på attesten.

3. Daglig behandlingsansvar for behandlingen av opplysninger ved PSTs distriktsenheter og sysselmesteren på Svalbard

Departementet har i høringsnotatet gitt uttrykk for at gjeldende regulering av det daglige behandlingsansvaret for PSTs behandling av opplysninger lokalt i distriktene, ikke er hensiktsmessig. At [politiregisterforskriften § 20-4](#) annet ledd av den grunn bør oppheves.

Høringen synes å forutsette at selv om opphevelse av [politiregisterforskriften § 20-4](#) annet ledd fører til at Sjef PST alene får behandlingsansvar for så vel opplysninger som behandles i Den sentrale enhet som opplysninger som behandles lokalt i PST-enhetene i distriktene, berøres ikke

"ansvaret for behandlingen av opplysninger som skjer lokalt i distriktene og på Svalbard av PST-enhetene, men utenfor PSTs egne registre og systemer [.]"

Det fremholdes at

"Det vil fortsatt være politimester og Sysselmesteren på Svalbard som har behandlingsansvaret for behandling av øvrige opplysninger, jf politiregisterforskriften § 2-1. Eksempelvis gjelder dette for behandlingen av opplysninger i de sentrale politiregistrene".

Videre at Sjef PST fremdeles vil kunne delegere lokalt daglig behandlingsansvar til politimestrene, men at ansvaret ikke lenger skal følge av forskrift.

Slik Sør-Vest politidistrikt forstår forslaget, synes den primære begrunnelsen for den foreslåtte opphevelsen å være at det er

"vanskelig for politimestrene og Sysselmesteren på Svalbard å sikre at PSTs behandling av opplysninger i PSTs registre og systemer skjer i samsvar med regelverket."

Videre at det er naturlig med en endring i behandlingsansvaret fordi

"En slik løsning harmonerer også bedre med sikkerhetslovens bestemmelser om at virksomhetens leder er ansvarlig for, og forvalter, den skjermingsverdige informasjonen som tilvirkes eller forvaltes av virksomheten"

Endringsforslaget synes altså å begrunnes hovedsakelig av hensyn til bruk av PSTs systemer og skjermingsverdig informasjon, med den forutsetning at behandlingsansvar for bruk av opplysninger ellers til formål som angitt i [politiregisterloven kapittel 11](#), fremdeles skal ligge hos lokal politimester.

Sør-Vest politidistrikt vil i den forbindelse peke på noen momenter som vi mener må tas i betraktning når en vurderer opphevelse av nevnte bestemmelse.

3.1. Forholdet mellom behandlingsansvar for registre og behandlingsansvar generelt

Ifølge [politiregisterloven § 2 nr. 4](#), er behandlingsansvarlig

"den som etter lov eller forskrift alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen og hvilke hjelpemidler som skal brukes"

Det fremgår klart av forarbeidene at "behandlingsansvar" omfatter så vel behandling i registre, som utenfor registre. Det fremgår av NOU:2003:21¹ at:

"Utvalget anbefaler at lovgivningen ikke knyttes til registerbegrepet. I tråd med internasjonale konvensjoner, alminnelig personvernregulering og annen spesialregulering, som for eksempel for helseregistre, finner utvalget at det bør være politiets behandling av opplysninger som er lovens saklige virkeområde. At utvalget anbefaler å gå vekk fra registerbegrepet, må ses i sammenheng med at utvalget også foreslår en formålsbestemt regulering (se nærmere kapittel 11). Behandlingsbegrepet skal forstås på samme måte som i personopplysningsloven, se nærmere punkt 9.3. Det vil si at enhver form for behandling faller innenfor loven"

Videre fremgår det av nevnte NOU² at:

"Den behandlingsansvarliges hovedoppgave blir å påse og legge forholdene til rette for at det regelverk som gjelder for behandlingen overholdes. Det kan for eksempel bli nødvendig å utarbeide interne instruksjoner og retningslinjer for behandlingen. En sentral oppgave blir å melde behandlingen til Datatilsynet, se nærmere kapittel 19. Den behandlingsansvarlige har også ansvaret for sikkerhet og hjelpemidler, se kapittel 18"

Samlet innebærer dette at "behandlingsansvar" innebærer et ansvar for at all behandling av personopplysninger på et angitt område eller formål, skjer i henhold til lov og forskrift.

Av den grunn synes det ikke helt klart at departementets forutsetning om at lokal PST-enhet sin bruk av andre politiregistre, skal falle utenfor den foreslåtte reguleringen, og inn under behandlingsansvaret til politimesteren etter politiregisterforskriften § 2-1. I politiregisterforskriften går det riktignok et skille mellom behandlingsansvar for selve registrene, og den generelle bruken av personopplysninger.

Eksempelvis er Kripos behandlingsansvarlig for etterretningsregisteret³ etter [politiregisterforskriften § 47-3](#), imens behandlingsansvaret for at en aktuell opplysning innhentes og behandles i det hele tatt i polititjenesten i det enkelte politidistrikt, tilligger politimester jf. [politiregisterforskrift 2-1 nr. 3](#), sml. [§ 47-3](#) annet ledd. Når en opplysning innhentes av en ansatt i politidistriktene og registreres i etterretningsregisteret, er det derved to behandlingsansvarlige i løpet av prosessen. Disse spørsmålene er for det nevnte registeret også regulert i interne instruksjoner unntatt offentlighet, og kan med fordel brukes som modell i denne saken.

Men slik [politiregisterforskriften § 20-4](#) første ledd og annet ledd er lagt opp, omhandler denne imidlertid ikke kun spesifikke registre og systemer; den må naturlig forstås slik at den *uttømmende regulerer* behandlingsansvar for opplysninger som behandles til formål som nevnt i [politiregisterforskriften § 20-2](#), det vil si til "PST-formål".

Det er naturlig å fortolke bestemmelsen slik under henvisning til lex specialis sml. [politiregisterforskriften § 2-1 første setning](#) som kun gir utgangspunkter for

¹ NOU 2003:21 kapittel 8.2.3

² NOU 2003:21 kapittel 9.5.3.2

³ Politiregisterforskriften § 47-3

behandlingsansvar "Med mindre noe annet er særskilt bestemt". Her må en særlig se hen til politiregisterforskriften [§ 20-1](#) jf. [§ 20-2](#).

Det vil si at dersom man opphever [politiregisterloven § 20-4 annet ledd](#), er en naturlig tolkning av gjenværende forskriftstekst at Sjef PST alene er behandlingsansvarlig for bruk av personopplysninger til PST-formål ved de lokale PST-enhetene, også for opplysninger som behandles i tjenesten utenfor PST-registrene.

Dersom man kun har til hensikt å regulere behandlingsansvar for *systemer eller registre*, bør forskriften derfor endres på annet vis.

Utover dette regulerings tekniske momentet, som kan unngås ved en eventuell forskriftsendring, er det for øvrig gode grunner til at man ikke bør ta bort det forskriftsfestede daglige behandlingsansvaret til de lokale politimestrene.

3.2. Argumenter for å beholde daglig behandlingsansvar hos lokal politimester

Sør-Vest politidistrikt mener det vil være betenkelig av rent prinsipielle grunner å fjerne forskriftsreguleringen av daglig behandlingsansvar for lokal politimester, ut fra [PST-instruksen § 3](#) tredje ledd som fastsetter at

"Den lokale politimesteren, med unntak av politimesteren i Oslo, og sysselmesteren på Svalbard er ansvarlig for tjenestens virksomhet i sitt distrikt, under overordnet ledelse av sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste"

Som fremholdt i Tor-Geir Myhrers kommentarutgave til Politiloven⁴:

"Det ligger i oppgavene at PST sin virksomhet i meget stor grad vil bestå i å innhente, bearbeide, lagre og registrere samt videreformidle opplysninger om personer"

Av dette synes en betydelig del av lokal politimester sitt ansvar for den lokale enheten sin virksomhet, nettopp å være å sørge for at behandling av opplysninger i lokal enhet skjer i samsvar med gjeldende regelverk. Historisk har nettopp kontroverser knyttet til registrering og behandling av personinformasjon, vært roten til kritikk mot de hemmelige tjenestene.

For det andre vil en slik plassering av behandlingsansvaret hos Sjef PST alene, være i strid med sentrale prinsipper for valg av behandlingsansvar angitt i politiregisterlovens forarbeider.

Det fremgår eksempelvis av forarbeidene⁵ til loven at

"Når det gjelder den konkrete plassering av behandlingsansvaret, anser departementet det på lik linje med utvalget som mest hensiktsmessig at dette reguleres i forskrift. Siden loven både omfatter politiet og påtalemyndigheten, vil det bli nødvendig å plassere behandlingsansvaret både innad i politiet og i påtalemyndigheten. Departementet har merket seg utvalgets anbefalinger med henblikk på hvilke prinsipper som bør legges til grunn ved plassering av behandlingsansvaret, og det kan i

⁴ [Sitat fra kommentarutgave til Politiloven på Juridika](#),

⁵ [Ot.prp. 108 2008-2009 punkt 7.2.4.4](#)

denne forbindelse nevnes at de samme prinsippene ble lagt til grunn i forskriften til SIS-loven. Det vil derfor være naturlig at behandlingsansvaret plasseres så nært behandlingen som mulig, noe som i praksis innebærer at for eksempel politimestrene, sjefene for særorganene og lederne for statsadvokatembetene vil bli tillagt rollen som behandlingsansvarlig. I noen tilfeller vil det også være nødvendig å operere med to behandlingsansvarlige, som for eksempel ved landsdekkende registre eller systemer. I disse tilfellene er det av avgjørende betydning at ansvars- og oppgavefordelingen klart fremgår av forskriften.

Utvalget påpeker i punkt 9.5.3.6 i utredningen at utvalgets anbefalinger vil føre til endringer hva gjelder Politidirektoratets rolle som registeransvarlig, idet Politidirektoratet etter dagens ordning har registeransvaret for flere landsdekkende registre.

Departementet anser ikke en slik endring som problematisk, snarere tvert i mot. Politidirektoratet har både en overordnet og kontrollerende rolle i forhold til politiet. Selv om store deler av behandlingen av opplysninger vil bli regulert i forskrift, vil Politidirektoratet fortsatt ha en viktig rolle for eksempel ved utarbeidelsen av overordnede styringsdokumenter hva gjelder informasjonssikkerhet mv. Videre vil direktoratet i kraft av å være overordnet organ ha en plikt til å påse at gjeldende regler og retningslinjer blir fulgt. Etter departementets oppfatning er det mindre heldig at et organ både har en kontrollerende rolle og en utøvende rolle som behandlingsansvarlig, idet det kan være vanskelig å kombinere disse rollene. Departementet viser i denne sammenheng også til at Politidirektoratet allerede i dag har plassert behandlingsansvaret til Kripos for enkelte av politiets registre. Spørsmålet om hvem som skal ha behandlingsansvaret for politiets ulike registre vil bli vurdert nærmere i forbindelse med utarbeidelsen av forskriften

Det kan her bemerkes at [PST-instruksen § 3](#) legger opp til at

"Den sentrale enhet på sikkerhetstjenestens ansvarsområde overfor de underliggende enhetene i politidistriktene langt på vei fyller den samme funksjonen som Politidirektoratet gjør på andre tjenesteområder⁶"

Sør-Vest politidistrikt vil i så måte også fremheve følgende fra NOU 2003:21⁷ (vår understrekning), knyttet til bruk av registre:

"Flere av politiets systemer er nasjonale, i den forstand at registrene er landsdekkende. Registrering skjer imidlertid ofte lokalt i det enkelte politidistrikt. Forskrifter og interne instruksjoner fra overordnet organ legger rammene for det lokale organets bruk av systemet. Et typisk eksempel er Krimsys, hvor systemet er søkbart over hele landet, men hvor det enkelte distrikt er ansvarlig for sin egen del av systemet. Det kan også være nasjonale systemer, hvor opplysningene registreres sentralt. Et eksempel er SSP, hvor opplysningene delvis registreres hos Kripos.

Slike systemer reiser særlige spørsmål i forhold til hvem som skal være behandlingsansvarlig.

Det følger som nevnt av personverndirektivet at når formålet med behandlingen er fastlagt i lov, kan behandlingsansvarlig eller kriteriene for utpekingen av denne, fastsettes i nasjonal lovgivning, noe som gjør flere løsninger mulig.

⁶ [Sitat fra lovkommentar til Politiloven av Tor Geir Myhrer på Juridika](#)

⁷ [NOU 2003:21 kapittel 9.5.3.5](#)

Utvalget anbefaler at det for denne type sentrale systemer bør være to behandlingsansvarlige, slik det åpnes for i forarbeidene til personopplysningsloven, jf Ot.prp.nr.92 (1998–1999) s. 103 første spalte:

«En og samme behandling kan i enkelte tilfeller ha flere behandlingsansvarlige, jf direktivets formulering «alene eller sammen med andre». Det vil kunne være slik at et overordnet organ, f.eks et departement, fastsetter de overordnede formålene for personopplysningsbehandlingen, men underordnede organer, f.eks direktorater, vil detaljere formålene med behandlingen og velge praktiske hjelpemidler. I slike tilfeller vil begge organene kunne være «behandlingsansvarlige» etter loven her, og ha selvstendig plikt til å oppfylle lovens krav»,

Det sies imidlertid at man bør tilstrebe å plassere behandlingsansvaret der man har den daglige og mest omfattende befatningen med personopplysningene.

Utvalget mener det er hensiktsmessig med et delt behandlingsansvar, hvor det er et sentralt organ og flere lokale organer som deler ansvaret. Hvilke oppgaver som tilligger det sentrale organet og hva som ligger på det lokale, vil variere fra system til system. Det som er viktig, er at ansvarsfordelingen klart fastsettes, og da fortrinnsvis i forskriften for det enkelte systemet. En mulig deling vil være at det sentrale organet har ansvaret for systemet som sådant, mens det lokale organet har ansvaret for bruken av systemet på sitt tjenestested.

Sør-Vest politidistrikt mener at den løsning som her skisseres, og som vel nåværende politiregisterforskrift § 20-4 også er uttrykk for, fremdeles er den beste for behandling av opplysninger til PST-formål ved lokale enheter.

Altså slik at Sjef PST er ansvarlig for registrene og bruken av disse, samt overordnet behandlingsansvarlig for informasjon innhentet til "PST-formål", men at lokal politimester etter forskrift har det daglig behandlingsansvar for at den lokale enheten som inngår i dennes politidistrikt, følger aktuelt lovverk.

En kan ikke se at begrunnelsen angitt i høringsnotatet, at

"Hverken politimester eller Sysselmeisteren har tilgang til PSTs systemer og registre i sitt daglige arbeid. Det er heller ikke et naturlig skille i systemene som legger opp til ulikt behandlingsansvar for opplysning er avhengig av om de behandles ved DSE eller i lokaleenheter"

utgjør en overbevisende begrunnelse for å endre behandlingsansvaret for all informasjon som behandles ved lokale enheter for PST-formål.

Tvert imot mener Sør-Vest politidistrikt at det kan være hensiktsmessig nettopp av rettssikkerhetshensyn at forskriften opererer både med behandlingsansvar hos et overordnet organ (DSE, ved Sjef PST) og et lokalt daglig behandlingsansvar ivaretatt ved politimester som geografisk er tettere på den lokale enheten; og som for øvrig er ansvarlig for tjenestens virksomhet i sitt distrikt under overordnet faglig ledelse fra Sjef PST.

Som angitt i forarbeidene til politiregisterloven⁸:

⁸ [Ot.prp. 108 \(2008-2009\) punkt 7.2.2.4](#)

"Etter departementets oppfatning er det mindre heldig at et organ både har en kontrollerende rolle og en utøvende rolle som behandlingsansvarlig, idet det kan være vanskelig å kombinere disse rollene"

Avslutningsvis må det bemerkes at en er klar over at en delegering av det daglige behandlingsansvar også vil kunne skje fra Sjef PST til lokal politimester etter den foreslåtte endring. Og at en forskriftsendring derfor i realiteten ikke vil bety all verdens; så fremt delegasjon skjer.

Men det er altså det prinsipielle som gjør at Sør-Vest politidistrikt mener dagens regulering bør bestå. Det er viktig at lokal politimester har en forskriftsdefinert rolle i å sørge for at behandling av personopplysninger ved de lokale PST-enhetene skjer i samsvar med gjeldende regelverk. Det henger naturlig sammen med politimesterens plikter angitt i [PST-instruksen § 3](#), og den organisering instruksene for øvrig legger opp til.

Med hilsen

Hans Vik
Politimester

Bjarne Risvoll Winterhus-Fjeld
Saksbehandler

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.